Narodna kaštelanska glazba (1852. – 1879.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

- Uvod
- “Narodna kaštelanska glazba” (1852. – 1879.)
- “Hrvatska glazba”, Kaštel Stari (1860. – 1881.)
- “Poljodjelska glazba”, Kaštel Novi (1883. – 1890.)
- “Narodna glazba”, Kaštel Novi (1890. – 1900.)
- “Glazbarski sklad”, Kaštel Novi (1898. – 1941.)
- “Glazba Hrvatskoga sokola”, Kaštel Novi (1908. – 1914.)
- Glazbeno društvo “Svačić”, Kaštel Stari (1911. – 1941.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Bijać”, Kaštel Štafilić (1919. – 1941.)
- Glazba KUD-a “Sloboda” Donja Kaštela (1945. – 1951.)
- “Narodna glazba Donja Kaštela” (1951. – 1987.)
- “Duhački orkestar Donja Kaštela” (1987. – 1992.)
- Hrvatsko glazbeno društvo “Zrinski” Donja Kaštela (1992.)

Narodna kaštelanska glazba, Kaštel Novi (1852. – 1879.)

Autonomaškoj represiji unatoč, prvi puhački orkestar u Kaštelima uopće, i jedan od prvih u Dalmaciji, bila je *Narodna kaštelanska glazba* osnovana 1852. godine sa sjedištem u Kaštel Novom. Prva glazbala nabavljena su sredstvima prikupljenima među donjokaštelanskim domoljubima. Uz nju se vežu nazivi „Narodna glazba" i „Hrvatska glazba". Međutim, tijekom 1870-ih u tiskovinama se glazba navodi pod nazivom *Narodna kaštelanska glazba*, što muzikolozi smatraju bližim izvornom nazivu jer su glazbari dolazili iz svih triju donjokaštelanskih sela, a i Čitaonica, s kojom je glazba usko surađivala, nosila je naziv *Narodna kaštelanska čitaonica*. Prvi kapelnik, kojega su glazbari sami plaćali, bio je, prema predaji, Čeh prezimena Krasnik. O njegovu životu i radu oskudno se zna. Njega su naslijedili Jakov Vuletin *Atila* i jedan neimenovani „Talijan".

Upravu prve kaštelanske glazbe činili su Novljani: Janko (Ivan/*Zane*) pl. Cippico (1806. – 1891.), pučki pjesnik, sin Lugija; Nicolò (Niko) Cippico (1831. – 1902.), učitelj i predsjednik *Kaštelanske sloge*, sin Janka (Ivana/*Zane*); Ivan Melada (1808. – 1885.), težak, sin Petra; Mate Čipčić-Bragadin (1796. – 1872.), veleposjednik i općinski načelnik, sin Antonija; i Štafilićanin Šimun (Šime) Antonio Šantić(1824. – 1890.), posjednik i trgovac, sin Petra.

Glazbari iz Kaštel Novoga bili su: tri sina Antuna Damjana: Ivan Vuletin *Kero* (1809. – 1864.), Josip Vuletin (1818. – 1906.), posjednik i ugostitelj te Jakov Vuletin *Atila* (1825. – 1903.), posjednik i ribar; Ivan (*Zane*) Vuletin (1835. – 1874.), posjednik, sin Ivana (*Kera*); Ivan Vuletin *Dispensa*(1833. – 1904.), sin Ivana Josipa; Petar Melada (1818. – 18??), i Marko Cippico (1815. – 1895.), posjednik, sin Đulija (Giulija). Glazbari iz Kaštel Staroga bili su: braća Lovre (Lorenzo) Paić(1827. – 1905.) i Ivan Paić (1834. –

1891.), sinovi postolara Ivana; zatim Vincenzo (Vicko) Tonković (1824. – 1897.), općinski vijećnik, posjednik i bojar tekstila, sin Antonija; Ivan Tonković (1831. – 1879.), općinski pristav, sin Nikole; i Ilija Tranfić *Ilinov* (1826. – 1906.), težak, sin Vincenza (Vicka).

Dalmatinski talijanaši nastojali su ukloniti svaki začetak i spomen hrvatske narodne ideje i pokreta, uključujući i djelovanje *Narodne kaštelanske glazbe* u svojim početcima. Međutim, takva atmosfera nailazila je na otpor, prvenstveno među preporoditeljima i pučkim pjesnicima koji su unutar svoje zajednice prenosili domoljublje i identitet s koljena na koljeno. Već smo spomenuli svjedoka promjena, Janka Danila, no duboki dojam ostavlja i pokop Ivana Katalinića 1847. na nazočne Kaštelane.

Više činjenica potvrđuje godinu 1852. kao vrijeme početka djelovanja puhačkog orkestra u Donjim Kaštelima, ali zacijelo s prethodnom duljom pripremom. Ivo Cvitić je svojim kronikama zabilježio kako se u Kaštelima 1852. godine slavilo tisuću godina od Trpimirove povelje u Bijaćima, dok je glazba nastupila u Donjim Kaštelima na Svetoga Antu „… budeći svit kroz štrade sa koračnicom: ‘Još Hrvatska ni propala dok mi živimo’. Odjek je bio velik, a zadovoljstvo naroda neopisivo.“ I prema usmenoj potvrdi, prvo kaštelansko glazbeno društvo, pod imenom *Narodna kaštelanska glazba*, osnovano je 1852. godine. Potvrdu tome dala su i kazivanja glazbara prve glazbe, Mirka Vuletina, novinaru Tomislavu Antunoviću, koji je o tome pisao u *Slobodnoj Dalmaciji* 25. prosinca 1952. povodom proslave stogodišnjice osnivanja Glazbe.

Nastupi *Narodne kaštelanske glazbe* bili su raznoliki u mjeri u kojoj su društveno-političke prilike dopuštale. Jasniji uvid u djelovanje i učestaliji spomen prvih mjesnih glazbara započeo je osnivanjem hrvatskih dnevnih novina *Narodni list* iz Zadra. Uz sudjelovanje na posljednjim ispraćajima svojih sumještana, Glazba je uveličavala razne manifestacije i svečanosti. Posebno se ističu nastupi pred nadvojvodom Albrechtom, carem

Franjom Josipom I., barunom Rodićem i narodnim zastupnikom don Mihovilom Pavlinovićem u Donjim Kaštelima. Zabilježeni su i nastupi izvan Kaštela, primjerice u Lećevici i Milni na otoku Braču. Djelovanje *Narodne kaštelanske glazbe* prestalo je 1879. godine, međutim, uzrok nije sasvim jasan. Vjerojatno se radilo o gubitku potpore uslijed smrti pojedinih članova uprave i smjene generacija aktivnih glazbara.